

DOI: 10.2478/amsh-2020-0010

REPERE ISTORICE DESPRE BURSA DE MĂRFURI DIN ORAȘUL GALAȚI

Marcel Capris*

Abstract

Historical References on The Commodity Exchange of Galați

This paper represents a retrospective inquiry into Galati shipping, into the Commodity Exchange and into Galati commerce in general, starting in the 1850s until the beginning of the 20th century.

Keywords: *Stock exchange; transportation; Galați; the Danube; free port.*

Semnarea Tratatului de Pace de la Adrianopol (2/14 septembrie 1829), coroborat cu creșterea intereselor economice în

* © 2021 Published by University Press. This is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>).

* Ph.D. Candidate, George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Sciences and Technology of Targu Mures, Romania

regiunea Dunării, vor determina schimbări esențiale în ceea ce privește regimul de navigație și de libertate a comerțului. Dezvoltarea porturilor și a infrastructurii acestora a sporit traficul de mărfuri în Principatele Române, înlesnind relații tot mai dinamice, nu numai cu partenerii tradiționali, dar mai ales cu statele din Occident. Această creștere continuă a traficului de mărfuri, pe lângă faptul că a dus la înființarea unor instituții, precum Bursa de mărfuri, Tribunalul de Comerț, instituirea carantinelor, instalarea consulatelor etc., a înlesnit renașterea și urbanizarea orașelor riverane Dunării, printre care și Galațiul - cel mai însemnat port la Dunărea Maritimă.

După intrarea în vigoare a regimului de Porto-Franco, la data de 1 iunie 1837, se înregistrează o explozie demografică și o dinamică economică fără precedent. Dacă la 1835 numărul vaselor care intrau în port nu trecea de 300, după 12 ani, în 1847, numărul acestora ajungea la 1.065. În anul 1855, în Portul Galațiului intrau 1.557 de vase, cu mărfuri în cantitate de 258.943 tone, valorând 20.077.407 de franci, iar populația orașului ajungea la 60.000 de locuitori¹.

Conform catagrafiei din 12 iunie 1832, orașul număra 8.047 de locuitori permanenți la care se adăugau 1.200 de locuitori „nestatorniciți”, ceea ce însemna un total de 9.247 locuitori².

La Congresul de Pace de la Paris din anul 1856, Marile Puteri decideau înființarea Comisiei Europene a Dunării, cu rolul de a asigura libera circulație pe Dunărea Maritimă, având o serie de drepturi și competențe, precum și atribuția realizării lucrărilor de îmbunătățire și întreținere a navigației pe fluviu, de la Brăila până la Marea Neagră. Pentru a exemplifica dinamica mișcării comerciale din Portul Galați, mărturie sunt cifrele din anul 1873, dată la care exportul era în valoare de 100.000.000 de lei noi, a importului de 50.000.000 de lei, bastimentele care au intrat în port fiind în număr de 5.518³.

Simțind nevoile pieței și fermentul economic în devenire, **Giovanni Inglezi** solicita atribuirea unui teren, cu titlul gratuit, pentru construirea unei „case de banc”, pe propria cheltuială.

Prin Hrisovul voievodului Mihail Sturdza din 8 iunie 1846, sub nr. 63, i-a „hărăzit” căminarului Ion Inglezi un loc pe malul Dunării, de 12 stânjeni la față, iar lungul pînă în rîu, cu condiția și însărcinarea de a înființa pe el, pe a sa cheltuială, „o bină de piatră care să slujească de *casă de bani* la portul Galațiului unde să se adune

---

¹ Moise N. Pacu, *Cartea Județului Covurlui. Note geografice, istorice și în deosebi statistice*, București, Stabilimentul grafic I. C. Socecu, 1891, p. 220.

² Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, vol. I, ed. II, Galați, Editura Partener, 2008, p. 340.

³ Moise N. Pacu, *op. cit.*, p.221.

neguțatorii de toate clasele pentru tratația poliților ce sunt de mare trebuință și folos comercianților”.

Prin adresa nr. 2772 din anul 1856, martie 27, Giovanni Inglezi se adresa Primăriei orașului Galați, cu solicitarea de a construi deasupra încăperilor sale de pe malul Dunării.⁴ Fiindcă acest lucru i-a fost refuzat, Inglezi s-a adresat instanțelor judecătorești. Prin decizia nr.4419 a Tribunalului districtual, din același an, Inglezi obține dreptul de a construi⁵. În demersurile sale, Giovanni Inglezi a fost susținut și de domnitorul Grigorie Ghica, prin hrisovul cu nr. 6142 din 4 septembrie 1850, care îl reconfirma pe cel din anul 1846, precum și de Consulatul Britanic, care intenționa a se instala în casele domnului Inglezi, supus al acestui consulat⁶.

Prin Actul de vânzare nr. 2530 din 22 august 1858, Giovanni Inglezi vinde către **Antonio Inglezi**, fratele său, care locuia la Constantinopol, locul cu magazie numită „bursă”, împreună cu celelalte imobile identificate la numerele 56, 58, și 62.⁷ În toată această perioadă, deși încă nu exista o legislație care să reglementeze bursele, aceasta a funcționat la numărul 60, tolerată, pentru a acoperi nevoile comercianților. După zece ani, în 1868, Bursa, împreună cu celelalte imobile (Fig. 1), au fost cumpărate de către negustorul grec **Ghiorghe Saraiianis**⁸.

Fig. 1 – Casele G. Inglezi (prim plan)+ Delvechio (plan secund),
Colecția Iulian Panait.

⁴ Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Galați, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 1853-1906, f. 3 (în continuare A.N.G., *fond PoG*).

⁵ *Ibidem*, f. 26.

⁶ *Ibidem*, f. 39.

⁷ *Ibidem*, f. f. 39, 122.

⁸ *Ibidem*, f. 100.

Asupra naționalității supusului britanic Giovanni Inglezi și a fratelui său Antonio, părerile sunt împărțite. Constantin Sion, în *Arhondologia Moldovei*, menționează ca ar fi „grec de la Corfu, rădăcit la boierie de Domnul Mihai vodă pentru că au dat bani”⁹.

Raluca Tomi, într-un articol dedicat italienilor din Galați și Ismail, susține că era italian, dar supus britanic, amintit încă din 1835, ca o persoană cu diverse activități. În 1850 avea titlul de boierie - căminar, și pe lângă activitățile comerciale era implicat în angajarea și instruirea oamenilor pentru șantierul naval din localitate¹⁰.

O altă sursă, cea mai credibilă, este a lui G. Bezviconi, care spune că familia Inglezi se trage din baronetul Guillaume de Browne din Anglia, care s-a stabilit la 1842, la Veneția, dând naștere neamului baronilor de Browne-Inglezi. Ulterior s-au mutat la Argostoli, pe insula Kefalonia, care era colonie Venețiană¹¹.

În limbajul ethosului local, când se vorbește despre Bursa de mărfuri din Galați, întâlnim denumiri ca: „bursă veche”, „bursă nouă”, „bursă mare” sau „bursă mică”. Pentru a clarifica acest aspect, ne vom întoarce la anul Unirii, 1859. În lumina documentelor de arhivă, dar și din alte surse, în Galați era o „Borsă” în „magazinul” lui Delvechio, unde se țineau și ședințele „Comisiei de înfrumusețare a orașului”¹².

Referindu-se la stabilimentul lui **Francesco Delvechio**, călătorul german Wilhelm Hamm, la trecerea sa prin Galați, în 1859, spunea că aici poți să citești „Wiener Zeitung”, că bursa funcționează într-o clădire frumoasă, lângă clădirea pompierilor¹³.

În același an 1859, Delvechio se adresa Comisiei de înfrumusețare, cu rugămintea ca de la 1 decembrie să fie înlocuit din „comitetul” de fixare a prețului cerealelor¹⁴.

Pe lângă exportul de cereale (impresario), importă cantități însemnate de ceramică¹⁵.

---

⁹ Constantin Sion, *Arhondologia Moldovei, Amintiri și note contimporane*, Iași, Tipografia Buciumul Român, 1892, p. 103.

¹⁰ Raluca Tomi, *Imigrația italiană în spațiul românesc: italienii din Galați și Ismail (1834-1876)*, în „Revista Istorică”, 2008, nr. 3-4, p. 218; *Documente referitoare la istoria românilor*, vol. XVII, *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare franceze (1825-1846)*, editate de E. Hurmuzachi, București, 1913, p. 255.

¹¹ George Bezviconi, *Profiluri de ieri și de azi*, București, Editura Librăriei Universitare I. Cărăbuș, 1943, p. 136.

¹² A.N.G., *Fond PoG*, dosar nr. 1/1859, f. 13. *Ibidem*, dos.24/1853, f. 80.; P. Păltănea, *Istoria orașului Galați...*, vol. II, ed. II, p. 41.

¹³ Nicolae Iorga, *Istoria românilor prin călători străini*, vol. IV, București, 1929, p. 59; Constantin Bușe, *Comerțul exterior prin portul Galați sub regim de port-franc (1837-1883)*, București, Editura Academiei RSR, 1976, p. 84.

¹⁴ A.N.G., *Fond PoG*, dosar nr.18/1859, f. 27.

¹⁵ *Ibidem*, f. 102.

Tot în acel an, se adresa autorităților otomane, cerând aprobare pentru montarea unei instalații de extragere și prelucrare a granitului din apropierea localității Măcin¹⁶.

Începând cu luna august 1865, Francesco Delvechio figurează ca membru al Lojii „Discipolii lui Pitagora” din Galați. Împreună cu această comunitate, formată din personalități marcante ale vremii, s-a implicat în multiple acțiuni cu caracter filantropic, ajutând populația pauperă¹⁷. La moartea sa, survenită în anul 1867, stabilimentul Delvechio, numit „bursă”, din strada Portului, a fost cumpărat de către marele comerciant de cereale, **Vincenzo Fanciotti** (Fig.2), cu prețul de 17.000 ducatu aur.¹⁸

Fig. 2 - Vincenzo Fanciotti.

Succesul lui Vincenzo Fanciotti se datora fratelui său, Giovanni, cel care s-a ocupat de parcursul și devenirea sa. Conform informațiilor unui raport consular din luna februarie 1842, adresat Ministerului de Externe de la Torino, „Fanciotti Giovanni, în etate de 30 de ani, căsătorit cu Fanciotti Maria, 21 ani, aveau deschisă de curând o casă de comerț în Galați - Fanciotti Lamberti & C¹⁹. Cinci ani mai târziu, în 1847, datorită unor dificultăți ale pieței, avea să dea

---

¹⁶ *Ibidem*, f. 126.

¹⁷ Adrian Pohrib, *Loja masonică „Discipolii lui Pitagora” din Galați (1865-1935). Scurt istoric și documente*, în „DANUBIUS XXXI”, Galați, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2013, pp. 95-97.

¹⁸ *Le memorie di Vincenzo Fanciotti, promulgate da Giuseppe G. Verona e Federico Player; comentate da Ipolito Sembiati*, Galatz, Tipografia I. G. Nebuneli, 1886, p. 9.

¹⁹ Dimitrie Bodin, *Documente privitoare la legăturile economice dintre Principatele Române și Regatul Sardiniei*, 1941, București, p. 36.

faliment²⁰. În anul 1851, firma apare sub numele Vincenzo Fanciotti & Co, asociat fiind G. Peretti²¹. Până la moartea lui Giovanni, în anul 1867, care era director general al noii firme, aceasta desfășurase activități comerciale soldate cu un câștig net de 16.000 napoleoni aur²².

De departe, Vincenzo Fanciotti, originar din Novi Ligure - Regatul Sardiniei, a fost unul dintre cei mai dinamici comercianți, un mare filantrop, magnat imobiliar, mereu în slujba celor nevoiași, iubit și stimat de întreaga comunitate. Printre operele de beneficiență, omagiind memoria prietenului său, avea să doneze un teren, apoi și sumele necesare pentru a se construi Școala Cuza Vodă²³. Încă din timpul vieții o piață din centrul orașului îi purta numele. Pentru o lungă perioadă de timp în casele sale din strada Domnească a funcționat „Intim Club” - un local al elitelor în care, pe lângă socializare, se colectau importante sume destinate operelor de beneficiență (Fig. 3).

Fig. 3 – Casa Fanciotti –Verona (Intim Club),Colecția Iulian Panait.

²⁰ *Ibidem*, p. 199.

²¹ Idem, *Politica economică a Regatului Sardiniei în Marea Neagră și pe Dunăre în legătură cu Principatele Române*, București, 1940, p. 19.

²² *Le memorie di Vincenzo Fanciotti*, op. cit., p. 11.

²³ „Poșta”, nr.137, 1 ianuarie 1881, p. 3.

În cei 19 ani trecuți, de la cumpărarea Bursei și până la sfârșitul vieții, aceasta i-a adus, împreună cu spațiile închiriate, un câștig net de 40.000 de napoleoni aur²⁴. Ultimii ani de viață i-au fost marcați de o boală incurabilă, tratată de mai multe ori la Viena. La 8 martie 1886, în vârstă de 66 de ani, Vincenzo Fanciotti avea să se sinucidă cu un glonț de revolver²⁵.

În urma împărțirii averii între cele două fiice, Giulietta și Carolina, Bursa i-a revenit armatorului italian **Giuseppe G. Verona** - soțul Giuliettei.

La origine venețieni, primul Verona este menționat încă din anul 1478, fiind guvernator de Kefalonia (Fig. 4). După cucerirea insulei de către otomani în 1479, Veronezii s-au stabilit în Golful Kataro din Muntenegru, azi orașul Kotor. De-a lungul îndelungatei istorii aceștia au fost navigatori, mari comercianți, pictori renumiți, oameni politici. Odată cu instaurarea dictaturii, unii au cunoscut și temnițele comuniste din România²⁶.

²⁴ *Le memorie de Vincenzo Fanciotti*, p. 14.

²⁵ Arhiva Parohiei Romano-Catolică Galați, *reg. Liber mortuorum* (1880-1892), p. 45.

²⁶ *Povești cu blazon* - Tudor Verona, <https://www.povesticublazon.ro/category/povești-cu-blazon/>, (accesat 14.01.2021).

Fig. 4 - Arborele genealogic al familiei Verona, sursa: Muzeul Arthur Verona (<http://museoarthurverona.ro/>).

Atât Giuseppe, cât și **Georges G Verona-fiul**, care a preluat afacerile și patrimoniul familiei, au fost două somități în materie de comerț. Ca proprietari de vapoare, aveau să transporte mari cantități de „piatră de lavă” și borduri de granit, din Italia, necesare la păvăluirea străzilor²⁷. Pentru a asigura o calitate mai bună a cerealelor exportate, dar și un preț pe măsura calității, familia Verona - tată și fiu, au investit într-o „curățătorie de cereale”, localizată în apropierea portului²⁸.

În 29 sept 1912, la doi ani de la dispariția soției, Giuseppe G. Verona trecea la cele veșnice, iar Georges se mută la București, în B-dul Lascăr Catargiu nr. 56²⁹. Atât clădirea bursei cât și alte imobile aparținând familiei, din zona portului, au fost demolate în perioada 1915-1940, odată cu noua sistematizare a zonei³⁰. După instaurarea regimului comunist în România, toate proprietățile familiei Verona, inclusiv cele din București, au fost naționalizate.

După cum am văzut, clădirile în care s-au desfășurat activități specifice bursei au fost două. Prima, cea a lui Francesco Delvechio, cumpărată de Vincenzo Fanciotti, apoi moștenită de Verona și cealaltă, construită de Giovanni Inglezi, ajunsă în cele din urmă, la 1868, în posesia comerciantului Ghiorghe Saraianis, contra sumei de 16.000 de galbeni.

În anul 1869, întrebat de către Camera de Comerț din Galați dacă are cunoștință despre obligativitatea funcționării bursei la etaj, Saraianis a spus că nu, dar că se va conforma³¹. Amintim că terenul a fost atribuit cu titlu gratuit, dar cu condiția de a se construi un „local de bursă”, unde să funcționeze și Camera de Comerț. Întrucât bursa funcționa doar într-un spațiu de la parter, impropriu, Camera de Comerț, prin reprezentanții săi, la 13 ani de la atribuirea terenului, încerca să-și întreprindă în drepturi, chiar dacă terenul aparținea domeniului public.

Pentru a evita ulterioare încurcături, la distanță de șapte ani de la data cumpărării, decide să vândă toate imobilele cumpărate de la Antonio Inglezi.

La 20 octombrie 1875, Ghiorghe Saraianis dă la schimb „locul cu magaziile” și „Bursa de Galați”, edificate pe strada Portului la

²⁷ A.N.G., *Fond PoG*, dosar nr. 109/1900, ff. 16-70.

²⁸ A.N.G., *Fond PoG*, dosar nr. 326/1911, f. 8.

²⁹ „Monitorul Oficial al României”, nr. 144, 1 oct. 1921.

³⁰ *Construcția Palatului Bursei și al Camerei de Comerț și Industrie Galați, Devizul estimativ*, Galați, Tipografia „Buciumul Român” Spiridon Ghiorghe, 1914, pp. 4-6.

³¹ A.N.G., *Fond PoG*, dosar nr. 153-156, f.f. 100, 107+v.

numerele 56, 58, 60 și 62, contra moșiei Gârbești - județul Vaslui, contelui **Joachino Rasponi** (Fig.5), domiciliat la Ravena, în via Cavour nr. 36³².

Fig.5 – Joachino Rasponi, sursa:

http://www.ghika.net/Index_2014/fi02/fi02_400.htm.

Casa Rasponi este una dintre cele mai vechi din Regiunea Emilia-Romagna. După unele surse s-ar trage din Saxonia, din suita lui Carol cel Mare, iar din altele coboară din Henri Raspon, ales, în 1245, împărat al Germaniei și rege al romanilor. O dată sigură a arborelui genealogic începe cu un Raspone, în 1050. De-a lungul timpului, aceștia au luptat pentru posesia puterii la Ravena, renunțând la sabie pentru a ocupa cele mai înalte demnități publice sau ecleziastice. Dintre alianțele princiare ale acestei familii amintim pe cea a tatălui lui Joachim Rasponi, căsătorit cu nepoata lui Napoleon Bonaparte, Luisa, fiica Carolinei Bonaparte și a lui Joachim Murat - rege al Regatului celor Două Sicilii (1808-1815)³³.

Contele Joacchino Rasponi (1829-1877), căsătorit cu prințesa Constanța Ghica, fiica spătarului Costache Ghica și a Mariei Văcărescu, locuiau la Ravena, în Palatul Rasponi-Murat.

Fiind implicat în politica unionistă a fost ales deputat al Regatului Sardiniei și ulterior al Regatului Italiei, în șase legislaturi³⁴. Ca om de stat a fost prefect al orașului Ravena între anii 1863-1865

---

³² *Ibidem*, f. 123.; „M.O. al României”, nr. 177, 10 nov.1901.

³³ A. Gagniere, *Les confessions d'une abbesse du XVIIe siècle* [F. Rasponi] d'après un manuscrit de la bibliothèque de Ravenne, Paris, Paul Offendorff, editeur, 1888, pp. 1-3.

³⁴ Camera dei Deputati, *Portale storico*, <http://storia.camera.it/deputato/giovacchino-rasponi-18290/organi#nav> (accesat 14.01.2021); *Lettere de Luigi Carlo Farini, con una introduzione di Adolfo Borgognoni*, Ravena, Tipografia Calderini, 1878, pp. 129-130; „*Le Constitutionnel*”, *journal politique, littéraire, universel*, 47 annee, nr. 200, samedi 19 juillet 1862.

și în 1873, când a fost numit prefect de Palermo. A activat și în cadrul masoneriei, ca membru al Lojii „Grande Oriente d'Italia”, iar din 1872 devine Maestru venerabil al Lojii „Dante Alighieri” din Ravena³⁵. A trăit doar 48 de ani, iar din căsătoria cu Constanța Ghica au rezultat cinci copii. Cu toții sunt înmormântați în cavoul familiei de la Mezzano.

În legătură cu imobilele din Galați, printre care și localul bursei, acestea au făcut obiectul unui proces în justiție, încheiat în 1904, când, prin decizia nr. 434 a Tribunalului Covurlui, secția a II-a, s-a dat dreptate urmașilor contelui Rasponi, iar Primăria și Camera de Comerț au fost condamnate la plata cheltuielilor de judecată³⁶. A fost un proces lung, care a durat 13 ani, intentat de Camera de Comerț și Primăria orașului Galați, pentru revendicarea localului Bursa-veche „I. Inglezi” stăpânit de contesa Rasponi și fiii acesteia.

Șase ani mai târziu, în 1910, pentru a face loc viitorului Palat al Navigației, toate imobilele aparținând familiei Rasponi au fost demolate, iar în 1915 începea construcția unui nou sediu al Bursei și al Camerei de Comerț și Industrie³⁷.

Aspecte privind funcționarea Bursei de Mărfuri din Galați

„Încă de la începutul anului 1858, la Galați se tipăreau liste cu cursul obligațiilor statului la Viena, cu cursul polițelor la Viena și la bursa din port. În lista bursei gălățene se treceau cursul cambiilor în bani, cursul monezilor (la cursul bursei și nu al pieței) și prețul produselor. Era vorba de o cu totul altă bursă decât cea a lui Inglezi, de una în adevăratul înțeles al cuvântului”³⁸. Având în vedere că spațiul oferit de Inglezi era destul de modest, nu putea fi vorba de altă „clădire mare și frumoasă”, din apropierea pompierilor, decât cea a lui Delvechio, menționată și în *Memoriile lui Vincenzo Fanciotti*.

Este greu de crezut că Galațiul, cel mai mare port-franc de la Dunăre, cu un volum de comerț precum am arătat anterior, nu a avut activitate specifică de bursă. Ea este menționată începând de la jumătatea secolului XIX, dar putem deduce că a existat și înainte de 1858. Fiindcă prima lege care să reglementeze bursa a apărut de abia la 1881, inițiativa unor mari comercianți, dinamici și pricepuți, a rezolvat această indispensabilă activitate specifică comerțului.

Prin Legea asupra burselor, mijlocitorilor de schimb și mijlocitorilor de mărfuri, din 4 iulie 1881, se urmărea înlesnirea

---

³⁵ Giuseppe Leti, *Il Supremo Consiglio dei 33: per L'Italia e sue colonie (Sui margini tra passato e l'avenire)*, Brooklyn, N.Y, A.D.P. & CO. Publishers, p. 10; Vittorio Gnocchini, *L'Italia dei Liberi Muratori*, Roma, 2005, pp. 321-322.

³⁶ A.N.G., fond PoG, dosar 1850-1906, f.152; „Adeverul politic”, an XVII, nr. 5332, 8 iunie 1904.

³⁷ *Construcția Palatului Bursei și al Camerei de Comerț și Industrie Galați, ibidem.*

³⁸ Constantin Bușe, *op. cit.*, p. 84.

tranzacțiilor de tot felul, între comercianți, căpitani de corăbii, mijlocitorii de schimb și mijlocitorii de mărfuri și de produse. Bursa era administrată de un comitet al său, format din: un sindic al mijlocitorilor de schimb, un delegat al Camerei de Comerț, un membru numit de către Ministerul de Comerț, un membru numit de Banca Națională - sucursala locală, un membru ales de patentarii de clasa 1-a și a 2-a a județelor. Aceștia erau aleși pe o perioadă de 2 ani și puteau fi realeși. În sala principală era afișată în permanență lista obligațiunilor, acțiunilor și a efectelor care se puteau negocia la bursă, precum și lista cursurilor din ziua precedentă din toată țara și din principalele cercuri comerciale din străinătate.

Bursele funcționau sub oblăduirea Camerelor de Comerț și Industrie și își comunicau între ele prin telegraf, cursurile, atât pentru efecte cât și pentru mărfuri³⁹.

Potrivit statisticilor, în perioada 1883-1887 inclusiv, prin Bursa de la Galați s-au negociat mărfuri în valoare de 61.881.931,36 lei, repartizați pe următoarele produse: grâu - 9.477.536,050 lei; porumb - 29.070.048,05 lei; secară - 15.878.035,13 lei; orz - 8.600.193,37 lei; ovăz - 525.074,94 lei; rapiță - 92.393,83 lei; mei - 17.548,30 lei; fasole - 208.082,49 lei; sămânță de cânepă - 11.419,49 lei⁴⁰.

Potrivit datelor statistice, din punct de vedere cantitativ, cerealele au reprezentat principala marfă care se derula prin Bursa de la Galați, la Brăila fiind aceeași situație.

La aceste sume se adaugă 25% operații făcute în afara bursei, rezultând un total de 80 milioane lei, aproape 16 milioane de lei pe an, din care taxa de ½%, conform Legii din 18 nov. 1863, articol unic, puteau fi folosiți pentru îmbunătățirea porturilor și cheiurilor, a străzilor adiacente, a iluminatului în zonă, pavarea piețelor și a străzilor din port etc⁴¹. Pentru a îmbunătăți actul de comerț și a răspunde noilor provocări ale pieței, legea a fost modificată în 1904, în 1905 și în 1913⁴².

În urma unei vizite la Brăila, la bursa similară celei din Galați, André Bellessort ne lasă o descriere foarte exactă: „Forfota începe înainte de ora 6 dimineața, iar cafenelele sunt deja deschise. În ele se îngrămădesc toți cumpărătorii și vânzătorii de cereale, așteptând telegramele cu cursurile de bursă din străinătate. Tăcuți, intră și ies, revin, își comunică telegramele, vorbesc împreună în șoaptă, își

---

³⁹ Constantin Hamangiu, *Codul General al României*, vol. II, *Legi uzuale (1860-1900)*, București, Editura Librăriei Leon Alcalay, 1900, pp. 1859-1890; Constantin Diaconovich, *Enciclopedia Română*, tomul I, Sibiu, Editura W. Krafft, 1898, p. 641; „M.O. al României”, nr. 200, 6(18) dec. 1881.

⁴⁰ „Bursa de Galați”, nr. 2, anul 1, 1 martie 1888.

⁴¹ Moise N. Pacu, *op. cit.*, pp. 268-271.

⁴² „Viața Românească”, an. X, 1915, ian.-mar., nr.1-3, p. 271.

notează în carnețele. Când destinatarii primesc avizele de sosire a mărfurilor, se grăbesc spre gară de unde ridică scrisorile de trăsură ale transportului. Apoi, organizat, rup sigiliile vagoanelor, sondează sacii și iau probe. Misiții oficiali, numiți de guvern, au mici birouri în interiorul bursei, cu rafturi pe lângă pereți, cu talere și străchini, unde comisionarii de cereale își depun probele. Când intră în aceste gherete, comisionarii merg de la o strachină la alta, mirosoarele, le cântăresc, le cercetează și le compară. Când se hotărăsc asupra mărfii, tocimesc prețurile, apoi vânzătorul, cumpărătorul și curtierul se îndreaptă spre vagoane, pentru a se asigura că marfa corespunde cu proba verificată. Dacă se întâmplă să apară vreo contestație asupra calității mărfii, cumpărătorul și curtierul numesc doi arbitri acreditați, urmând ca aceștia să rezolve inconvenientul. Pe rând, căruțașii, cu ajutorul hamalilor, descarcă vagoanele și transportă sacii în fața calei vaporului, apoi aleargă de-a lungul unor scânduri și golesc sacii în cală, în timp ce comisionarul supraveghează ca totul să fie în ordine⁴³.

Datorită mai multor factori, printre care războiul vamal cu Austro-Ungaria, izbucnit în 1864 și care a durat 6 ani, până în 1892, coroborat cu încetarea regimului de port-franc, cerealele nu au mai reprezentat ponderea traficului prin bursă. Începând cu deceniul 9 al secolului al XIX-lea, datorită și hinterlandului său bogat în produse agricole, Brăila devine principalul port prin care s-au exportat cerealele românești, iar Galațiul, încet, trece la o nouă etapă, aceea a industrializării.

În lumina documentelor din epocă și a cronologiei evenimentelor, credem că „Bursa veche”, construită de Francesco Delvechio, a funcționat înaintea celei construite de Giovanni Inglezi. Împreună, pentru a satisface și operațiile cu valori mai mici, au reușit să satisfacă nevoile pieței. Bursele au apărut și au funcționat ca un mecanism organic, creat de piața însăși, datorită inițiativei unor comercianți destoinici, ambițioși, tenace și perseverenți. Cu excepția lui Saraianis, toți ceilalți au fost etnici italieni. Prin acțiunile și capacitatea lor de adaptare, au occidentalizat comerțul românesc, au contribuit la dezvoltarea târgului și la consolidarea tânărului stat de-abia format.

---

⁴³ André Bellessort, *La Roumanie Contemporaine*, Paris, ed. Perrin et C-ie, 1905, pp. 236-239.